

Küresel Bakışla Kutup Çağı

Farklı Disiplinler Çok Yönlü Perspektifler

EFİL YAYINEVİ

Küresel Bakışla Kutup Çağı

Farklı Disiplinler Çok Yönlü Perspektifler

THE POLAR AGE FROM A GLOBAL PERSPECTIVE
-DIFFERENT DISCIPLINES MULTIPLE PERSPECTIVES-

YAYIN KURULU

Prof. Dr. Tankut CENTEL (Koç Üniversitesi, Hukuk Fakültesi)
Prof. Dr. Behire Esra ÇAYHAN (Akdeniz Üniversitesi, İİBF)
Prof. Dr. Murat Demircioğlu (Yıldız Teknik Üniversitesi, İİBF)
Prof. Dr. Ayşegül ATEŞ (Akdeniz Üniversitesi, İİBF)
Doç. Dr. Yakup KARABACAK (Akdeniz Üniversitesi, İİBF)
Doç. Dr. Gözde YİRMİBEŞOĞLU (Akdeniz Üniversitesi, İİBF)
Yrd. Doç. Dr. Sanem ÖZER (Akdeniz Üniversitesi, İİBF)
Yrd. Doç. Dr. Senem ATVUR (Akdeniz Üniversitesi, İİBF)
Yrd. Doç. Dr. Beyhan AKSOY (Akdeniz Üniversitesi, İİBF)

(EDİTÖRLER)

HARUN GÜMRÜKÇÜ
AYBÜKE İNAN ŞİMŞEK GÜNEŞ ERSOY

ANTALYA, 2016

KÜRESEL BAKIŞLA KUTUP ÇAĞI

Genel Yayın Nu.: 260

ISBN: 978-605-4160-80-8

1. Basım, Aralık 2016

EFLATUN Basım Dağıtım Yayıncılık Danışmanlık Yatırım ve

Tic. Ltd. Şti.©2016

Efil©2016

Bu kitabın tüm hakları saklıdır. Herhangi bir şekil ya da yöntemle çoğaltılamaz.

Sertifika Nu.: 12131

Kapak ve Sayfa Tasarımı: Sıla Koçoğlu

Baskı ve Cilt: Sözkese Matbaacılık Tic. Ltd. Şti.

İVOGSAN 1518. Sokak MAT-SİT İş Merkezi No: 2/40 Yenimahalle-ANKARA

Tel: (+90) 312 395 21 10 - 395 59 07 • Sertifika Nu.: 13268

EFİL YAYINEVİ

www.efilyayinevi.com
www.facebook.com/efilkitap
twitter.com/efilyayinevi
[instagram.com/efilyayinevi](https://www.instagram.com/efilyayinevi)

EFLATUN Basım Dağıtım Yayıncılık Danışmanlık Yatırım ve Tic. Ltd. Şti.

Bağcılar Mahallesi, Şemsettin Günaltay Caddesi, 283. Sokak,

Ata Apt. No: 9/7, 06670 Çankaya/Ankara, Türkiye

Tel : (+90) 312 442 52 10

GSM : (+90) 541 232 00 96

Faks : (+90) 312 442 52 12

İÇİNDEKİLER

TABLOLAR LİSTESİ.....	iv
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	iv
LEVHALAR DİZİNİ.....	iv
GRAFİKLER LİSTESİ.....	iv
KISALTMALAR DİZİNİ.....	iv

SUNUŞ.....	xi
-------------------	-----------

ÖNSÖZ YERİNE: YÜKSEK KUZEY'E GENEL BİR BAKIŞ..... 1

Harun Gümrükçü

1 Sorunun Ortaya Konuşu.....	3
2 Avrupa Birliği ve Arktika Politikası'ndaki Değişimler.....	8
3 Değişen Paradigmalar ve 'Kutup Çağı' Söylemi.....	11
4 'Bölge Çalışmaları'nın Parçası olarak Kutup Çalışmaları - Area Studies.....	14
5 Arktika Bölgesi'nde İhtilaflar.....	19
5.1 Kaynakların Kullanımına Dönük İhtilaflar.....	19
6 Küresel Değişim ve Arktika Bölgesi.....	21
7 Sonuç Yerine Farklı Bir Değerlendirme.....	25

ARKTİKA VE ANTARKTİKA BÖLGELERİ ARASINDAKİ BENZERLİKLER VE FARKLILIKLAR 30

Demet Tunçeri

1 Arktika ve Antarktika Arasındaki Benzerlikler ve Farklılıklar.....	31
2 Sonuç.....	35

POLİTİK - EKONOMİK BAKIŞ 39

ARKTİKA'DA BÖLGESEL GÜVENLİK 41

İbrahim Hasanoğlu ve Selçuk Demirkılıç

1 Sunuş.....	42
2 Arktika Bölgesi'nin Askerileştirilme Dönemi (1940-1991).....	44
3 İşbirliği Dönemi (1991-2007).....	45
4 Krizler, Stratejiler ve Doktrinler Dönemi (2007 ve Sonrası).....	49
5 Arktika Bölgesi'nin Geleceği Üzerine.....	53
6 Sonuç.....	58

A5 ÜLKE EKONOMİLERİ İÇİN ARKTİKA BÖLGESİ'NİN ÖNEMİ 67

Tamer İlbuğa

1 Giriş.....	68
2 Arktika Bölgesi'nin Ekonomik Potansiyeli.....	70
2.1 Grönland/Danimarka.....	71
2.2 Rusya Federasyonu.....	73
2.3. Norveç.....	77
2.4. Kanada.....	80
2.5 Amerika Birleşik Devletleri.....	82
3 Sonuç.....	85

HUKUKSAL BAKIŞ 91

ARKTİKA BÖLGESİ'NDEKİ DENİZ YETKİ ALANLARINDAKİ ÇATIŞMALAR GENEL BAKIŞ 93

Aybüke İnan Şimşek

1 Giriş	94
1.1 Kavramların Açıklanması.....	95
1.2 Arktika Okyanusu'nun Tanımı ve Bölge Kaynakları	97
2 Arktika Okyanusu Üzerinde Var Olan Çatışmalar	99
2.1 Kıta Sahaneliği ve Mühürsüz Ekonomik Bölge Çatışmaları	99
2.1.1 Bering Denizi'nin Statüsü.....	100
2.1.2 Beaufort Denizi'nin Statüsü	101
2.1.3 Barents Denizi'nin Statüsü.....	101
2.1.4 Lomonosov Sırtı Üzerindeki Çatışma.....	102
2.1.5 Alpha-Mendeleyev Sırtı Üzerindeki Çatışma	104
2.2 Geçitler ve Boğazlar Üzerindeki Çatışmalar	105
2.2.1 Kuzeybatı Geçidi Üzerindeki Çatışma	105
2.2.2 Kuzeydoğu Geçidi (Kuzey Deniz Rotası) Üzerindeki Çatışma	106
2.2.3 Bering Boğazı Üzerindeki Çatışma.....	107
2.3 Kara Parçaları Üzerindeki Çatışmalar	108
2.3.1 Svalbard'ın Statüsü ile İlgili Çatışma	109
2.3.2 Hans Adası Üzerindeki Çatışma.....	109
3 Sonuç Yerine: Çatışmanın Çözümü Noktasında Değerlendirmeler.....	110

THE ROLE OF NON-ARCTIC PARTIES IN ADDRESSING "COMMON" ARCTIC CHALLENGES: THE EXAMPLES OF THE EU AND GERMANY..... 119

Henning Jessen

1 The EU and the Arctic	120
1.1 International Promotion of Environmental Legal Principles by the EU	121
1.1.1 The Context of Protecting the Marine Environment	122
1.1.2 The EU's "Marine Strategy Framework Directive"	124
1.1.3 Summary.....	125
1.2 Developing an Arctic Policy: The Evolution of an EU Strategy	125
1.2.1 EU Council Conclusions of 2009 and 2014	126
1.2.2 Joint Communications by EU Institutions in 2008 and 2012.....	126
1.2.3 Resolutions of the European Parliament in 2011 and 2014	127
1.2.4 "Arctic Relevance" of EU Secondary Legislation?.....	128
1.2.5 Summary.....	130
2 Germany and the Arctic	130
3 Conclusions and Outlook.....	132

ÇEVRESEL BAKIŞ 39

ARKTİKA'DAKİ DENİZ BUZU GÖZLEMLER, DEĞİŞİMLER VE ÇIKARIMLAR .. 139

Stefan Kern ve Burcu Özsoy Çiçek

Çeviren: Güneş Ersoy

1 Giriş	140
2 Terminoloji ve Fizik.....	140

3 Gelişim Aşamaları	141
4 Oluşum ve Deniz Buzu Yapısı	147
5 Kar.....	149
6 Deformasyon	149
7 Erime.....	150
8 Deniz Buzu Oluşum Alanları:	152
9 Sonuç.....	154

KUTUPLARDAKİ İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNİN BÖLGESEL VE KÜRESEL ETKİLERİ . 157

Ceren Uysal Oğuz ve Güneş Ersoy

1 Giriş	158
2 Küresel Isınma, İklim Değişikliği ve 'İnsan Etkisi'	159
3 Buzulların Erimesi.....	160
4 Kutuplardaki İklim Değişikliğinin Bölgesel Etkileri.....	161
5 Kutuplardaki İklim Değişikliğinin Küresel Etkileri.....	163
6 Kutuplardaki İklim Değişikliğine Farklı Bir Bakış	165
7 Sonuç.....	166

DİZİN 171

TABLULAR LİSTESİ

Buz tipleri ve kalınlık aralıkları	142
--	-----

ŞEKİLLER LİSTESİ

Deniz buzu oluşumunun meydana geldiği bölgeler	140
Deniz buzunu tanımlamak için kullanılan kavramların ve yapıların şematik gösterimi	141
Karla kaplı (sol) ve çıplak(sağ) deniz buzu özelliklerindeki bazı farklılıkların şematik gösterimi.....	148
Rafting (a,b) ve ridgingin (c,d) şematik gösterimi	150
Arktika bölgesindeki deniz buzu yoğunluğunun 20 yıllık (1992-2011) ortalaması.....	152
Antarktika bölgesindeki deniz buzu yoğunluğunun 20 yıllık (1992-2011) ortalaması.....	154

LEVHALAR DİZİNİ

Farklı gelişim aşamaları ve buz tipi örnekleri.	143
Farklı bozulma şekilleri ve erime örnekleri.....	144
Deniz buzunun bazı özel şekilleri ve süreçlerin gösterimi	147
Karanlık nilas üzerinde yetişen buz çiçekleri.	155

GRAFİK LİSTESİ

Arktika Bölgesi'ndeki Potansiyel Gaz ve Petrol Kaynak Dağılımı	71
Rusya Ekonomisinde hidrokarbon dağılımı	76
Norveç Petrol Üretimi	79
ABD'de Petrol Üretimi-Bölgesel Dağılım	84
ABD'nin Petrol Üretiminin Bölgesel Dağılımı-Tahmin	85

KISALTMALAR DİZİNİ

A5	Arktika Beş Ülkeleri
A8	Arktika Sekiz Ülkeleri
AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
ADCP	Acoustic Doppler Current Profiler
AEPS	Arktika Çevre Koruma Stratejisi
AMAP	Arktika Gözlem ve Değerlendirme Programı
AMEC	Arktika Askeri Çevresel İşbirliği Programı
ASI	Artist Sea Ice
ASI	ARTIST Sea Ice
ATS	Antarctic Treaty System
BEAC	Barents Avro-Arktika Konseyi
Bkz	Bakınız
BMDHS	Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi
CAFF	Arktika Fauna ve Flora Koruma
CBSS	Baltık Denizi Devletleri Konseyi
CDF	Computable Document Format
CIL	Centre for International Law
CJEU	The Court of Justice of the EU
CLCS	Kıta Sahaneliği Sınırlama Komisyonu
CO2	Carbon Dioxide
CPAR	Arktika Bölgesi Parlamenterler Konferansı
CS / OCS	The (outer) continental shelf
DMSP	Defense Meteorological Satellite Program
EEZ	The Exclusive Economic Zone
EM	Electromagnetic
EPA	ABD Çevre Koruma Ajansı
EPPR	Acil Önlem, Hazırlık ve Müdahale
EU	European Union
GOCE	Gravity field and steady-state Ocean Circulation Explorer
GPS	Global Positioning Satellites
GRACE	Gravity Recovery and Climate Experiment
IASC	Uluslararası Arktika Bilim Komitesi
ICC	Intergovernmental Consultative Committee
ICC	Inuit Circumpolar Council
ICDC	Integrated Climate Data Center
IFREMER	French Research Institute for Exploitation of the Sea
IMO	International Maritime Organization

IPCC	Intergovernmental Panel on Climate Change
Krş.	Karşılaştırınız
MARPOL	Gemi Kirliliği'ni Önleme Uluslararası Sözleşmesi
NATO	Kuzey Amerika Antlaşması Örgütü
NGOs	Non-Governmental Organizations
NSIDC	National Snow&Ice Data Center
OPRC	Petrol Kirliliğine Karşı Hazırlık, Müdahale ve İşbirliği Uluslararası Sözleşmesi
OSPAR	Kuzey Doğu Atlantik'de Deniz Çevresini Koruma Sözleşmesi
PAME	Arktika Deniz Çevresini Koruma
PAME	Protection of the Arctic Marine Environment
PPM	Parts Per Million
SDWG	Sürdürülebilir Kalkınma Çalışma Grubu
SODAR	Sonic Detection and Ranging
SOLAS	Denizde Can Emniyeti Uluslararası Sözleşmesi (International Convention for the Safety of Life at Sea)
SSCB	Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
TFEU	The Treaty on the Functioning of the European Union
U.S.	United States
ULS	Upward Looking Sonar
UNCLOS	United Nations Convention on the Law of the Sea
UNEP	United Nations Environment Programme
USGS	ABD Jeolojik Araştırma Merkezi
USGS	Amerika Birleşik Devletleri Jeolojik Araştırmalar Kurumu
WMO	World Meteorological Organization
WTO	The World Trade Organization

SUNUŞ

ÖNSÖZ YERİNE: YÜKSEK KUZEY'E GENEL BİR BAKIŞ

Harun Gümrükçü*

Özet

İklim değişikliği ve buna bağlı olarak, Kutup Bölgeleri'ndeki buzulların erimesi ve/veya buzul kalınlıklarının incilmesi, tekstil ve navigasyon sistemindeki yaşanan kreatif gelişmeler Arktika Bölgesi'nin rekabet edilebilir koşullarda ulaşımına açılmasını olanaklı kılmıştır. Bu çerçevede, Bölge'nin öneminin jeopolitik olarak artması ulusal yetki alanlarına dönük ihtilafı alanları ortaya çıkmıştır:

Buna karşın, Bölge'ye dönük askeri bakış açısı küresel sermaye ile bütünleştiği ölçüde ekonomik boyuta evrilmektedir. Bu çalışmada ayrıca, sadece belli sınırlar içinde kalan ve Bölge'ye sınırdaş ülkeleri ilgilendiren alandan ziyade, Bölge'nin gerçek manada küresel bir nitelik kazandığı savı gözden geçirilecektir. Bunun için aşağıda sıralanan sorular üzerinde durulacaktır:

1. Arktika Bölgesi'ne sınırı olmayan bazı Avrupa devletlerinin yanı sıra, birkaç Asya ülkesi de Arktika Konseyi'nde daimi gözlemci üye statüsüne kavuşmuştur. Bu bağlamda, daimi gözlemci sayısı 12 devlete yükselen Arktika Konseyi küresel bir güce dönüşebilir mi ve küresel bir aktör olabilir mi?
2. Arktika Bölgesi'nin gelişiminde ekonominin belirleyici bir rol oynadığı ortaya çıkmıştır. Böylelikle Bölge, Konsey'e üye olan devletlerin yanı sıra Bölge'nin dışında kalan küresel düzeyde 'etkili ve kural koyan' aktörlerin de dikkatlerini çekmektedir. Bu durum, Arktika Bölgesi'nde yeni itilaf alanları yaratabilir mi?
3. Arktika devletlerinin politikaları genel çerçevede değerlendirildiğinde, Bölge'nin siyasi ve askeri çatışmalar ışığında değil, işbirliği hareketleri ile şekillendiği söylenebilir. Diğer bölgesel ihtilafar Arktika'daki işbirliği sürecini ve istikrarın sağlanmasına yönelik fikir birliğini nasıl etkileyebilir?
4. Arktika Bölgesi'nin artan önemi, küresel gelir dağılımını nasıl etkileyebilir ve küresel çapta hangi farklı sonuçlar doğurabilir?
5. Arktika Bölgesi'nin küresel ekonomiyle bütünleşmesi sonucu, Bölge'deki ekolojik doğal yapının korunması mümkün olabilir mi?

Yukarıda özetlenen bilgiler ve sorular ışığında, Kutup Çağı'nda Bölge'ye insani bir boyut kazandırmak ve küresel dağıtımındaki adaletsizliği önleyici savları ortaya koymak amaçlanmaktadır.

* Prof. Dr., Akdeniz Üniversitesi, İİBF, Uluslararası İlişkiler Bölümü.

Anahtar kelimeler: Kutup Çağı, Gözlemci Üyeler, Çatışma alanları, Spitzbergen/Svalbard ve Uluslararası İlişkilerde Adaletli Dağılım

INSTEAD OF PREFACE: GENERAL OVERVIEW TO HIGH NORTH

Abstract

Climate change and melting of glaciers in the Polar Regions, and/or thinning of the ice thickness, the creative developments in the textile and navigation systems that emerge basing on climate change have enabled opening transportation of the Arctic Region in terms of competition. In this context, due to the increased importance of the Region as geopolitical, facing the national jurisdiction has emerged.

On the contrary, military perspective oriented of the Region has evolved to the extent that the economic dimension of integration with global capital. Also in this study, rather than only remaining within certain limits and the Region bordering countries interested areas, the Region that has become a global phenomenon in the real sense will be examined. For this it will be focused on the questions listed below:

1. Several Asian countries have granted the permanent observer in the Arctic Council as well as some European states that have no border on the Arctic Region. In this context, can Council that rising to 12 permanent observer states become a global power and can Council also be a global actor?
2. It proved that economy has played a decisive role in the development of Arctic Region. Thus, the Region has attracted attention of actors that located outside of the Region and that are 'effective and prescriptive' at global level as well as members of Council. May this situation create new conflict areas in the Region?
3. When the Arctic states are evaluated on general policy framework, it can be said that the Region is shaped by cooperation movement, not in the light of political and military conflicts. How can other regional conflicts affect the process of cooperation in the Arctic Region and consensus towards stability?
4. How can the growing importance of the Arctic Region influence global income distribution and which may lead to different results globally?
5. Can ecological natural protection be possible as a result of the integration with the global economy of Arctic Region?

In the light of the information outlined above and questions, it is aimed that to add human dimension to the Region in Polar Age and to reveal arguments which prevent injustice.

Keywords: Polar Age, Observer Members, Conflict Areas, Spitzbergen/Svalbard, Equitable Distribution in International Relations.

1 Sorunun Ortaya Konuşu

Arktika Bölgesi giderek daha ulaşılabilir hale gelmektedir. Soğuk Savaş yıllarında Bölge'ye atfedilen 'öğrenilmiş değersizlik' zaman içinde değişmiş, askerileşmenin yerini kaynakların ekonomik potansiyeli almıştır. Yaşanan bu değişim, 'Kutup Çağı' kavramı ile vücut bulmuştur.

Kutuplar, coğrafik iklim sisteminin anahtar unsurlarını içlerinde barındırdıklarından yaşanmakta olan iklim değişikliğine ve bunu etkileyen faktörlerdeki etkileşimlere karşı oldukça duyarlıdır. Bu değişimler hem Kuzey hem de Güney Kutbu'nda artan bir bilimsel ilgiyle yakından izlenmektedir. Bu çalışmalardan elde edilen verilere göre Arktika ve Antarktika Bölgeleri hem geçmişimizin sınırlarını içinde barındırmakta hem de geleceğimizin ümitlerini şekillendirmektedir. Bu bölgelerdeki gelişmelerin, dünya toplumunu jeostratejik, siyasi, ekonomik (enerji havzaları, balıkçılık ve yeni ulaşım rotaları açısından) ve ekolojik alanlar başta olmak üzere her yönde etkileyeceği söylemi giderek daha fazla dile getirilmektedir.

Uluslararası politikada iki kutupluluğun ortadan kalkmasından sonra geçen çeyrek yüzyıl içinde 'Yeni Alanlar' ortaya çıkmış 'Yeni Bakış' açıları dillendirilmeye başlanmıştır. Buradaki itici güç çevresel değişiklik, küresel ısınma ve buz kitlelerinin ayrışması sonucu doğal zenginliklere kolayca ve daha ucuz bir şekilde ulaşmaya dayanmaktadır. Bu arada iklim değişikliğine bağlı olarak buzul dağlarının artan bir hızla erimeleri sonucu alışılagelen buzlarla kaplı Arktika manzaralarını ortadan kaldırmakta, yerli halkların geleneksel yaşam koşullarını kökünden değiştirmektedir. Küreselleşmenin de Bölge'ye girmesiyle devasa ölçekli trans holdinglerin kaynaklara ulaşım mücadelesi ve bu kaynakları sömürme rekabeti artarak sürmektedir. Ekosistemin bozulması ve orman arazilerinin küresel düzeyde azalmasından sonra Arktika'da uzun yıllardır gözlemlenen iklimsel kriz, günümüzde uluslararası toplumun mevcut krizleri arasında en etkili boyuta ulaşmıştır (Romaniuk, 2013: 1).

Hâlbuki yirminci yüzyılın son on yılında nice beklentiler ortaya çıkmış ve barışçıl bir yeni yüzyıla doğru ilerlendiğine dönük ümitler yeşermişti. İnsanlık tarihinin şimdiye dek gördüğü ve insanlığın kendi eliyle yaptığı en büyük tahribat olan İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra 40 yılı aşkın bir süre de Soğuk Savaş sürmüştür. Bunun akabinde uzun süreli bir barış devri yaşanacağı ve siyasi atmosferin bu doğrultuda değiştiği varsayılmıştır. Ancak çeyrek yüzyıl sonra bile zaman okundan geriye doğru bakıldığında, bu siyasi beklentilerin ne kadar da safdilane olduğu anlaşılmaktadır.

1989 ile 1992 yılları arasında Sovyet sisteminin şemsiyesi altında devletçi bir görünüm sergileyen sosyalist bloğun çökmesi ve devlet kapitalizminin yerini Batı tipi serbest piyasa bir kalkınma modeline bırakmasıyla ortaya çıkan yeni dünya düzeni içinde, Arktika Bölgesi'nin de uluslararası dostluk ve istikrar sürecini destekleyeceği tezinden hareket edilmiştir. Ancak, bu geçiş sürecinde oluşan beklenti inişli ve çıkışlı bir güzergâhta yoluna devam etmektedir.

Rusya Federasyonu (RF)'nin Arktika'ya dönük yürütmeye başladığı bu aktif politika, Sovyet devriyle kıyaslandığında, ideolojik ve coğrafik nedenlere dayanmamaktaydı. 2000'li yıllarının başından itibaren, RF'nin Arktika Bölgesi için yeni bir atılımı oldu. Hâlen sürmekte olan bu dönemde, üretilen stratejiler teoriden pratiğe aktarılmaya başlandı. Özellikle Vladimir Putin'in devlet başkanlığı görevini üstlenmesiyle gerek iç gerekse dış politikadaki köklü değişiklikler uygulamaya geçirildi. Bu dönemde bu konu ile ilgili en önemli ilk olay 2001 yılında yayımlanan "Rusya Federasyonu'nun 2020 Yılına Yönelik Denizcilik Doktrini"¹ oldu. RF bu belgeyle ulusal denizcilik politikasının hedefini "(...) okyanuslarda RF'nin çıkarlarını koruyarak hedeflerini gerçekleştirmek ve önde gelen deniz gücü ülkeler arasında RF'nin konumunu güçlendirmek (...)" olarak dilendiriyordu.

Bu yolda konumuzla ilgili ilk büyük medyatik sarsıntı, 2 Ağustos 2007 tarihinde RF'nin titanyumdan yapılmış bir bayrağı Arktika Okyanusu'nun tabanına dikmesi ve bir yıl sonra kendi Arktika Stratejisi'ni yayınlaması ile olmuştur. Bu iki gelişme, Batı kaynaklı medyanın ve politikacıların yanı sıra bilim dünyasını da harekete geçirmiştir. Bazı batılı uzmanlar, RF'nin Arktika'ya dönük 'yeni' politikasını "yayılmacı, agresif, silaha dayalı diplomasi (gunboat diplomacy)" gibi terminolojilerle ifade etmeye başlamışlardır (Kraska 2009: 1117, Willet 2009: 53).

RF'de yaşayan araştırmacılar ise genel olarak bu görüşü paylaşmamaktadırlar. Onlara göre RF'nin bu aktif politikası masumdu (innocent) ve güttüğü strateji özünde pragmatik olup, sadece ulusal çıkarları korumaya dönüktü. Bu bağlamda hem devasa büyüklüklerdeki doğal kaynaklara rekabet koşulları altında ulaşmayı hedeflemekteydi hem de Kuzey Deniz Yolu rotasını RF'nin denetimi altında tutmayı amaçlamaktaydı (Valdai Discussion Club Grantees Report, 2014: 4). Bu çerçevede petrol, doğalgaz, madencilik, balıkçılık ve turizm alanlarında büyük ekonomik beklentileri bulunmaktaydı. Ayrıca, bu gelişmeler inşaat, ticaret ve teknoloji sektörüne, iklim uzmanlığı gibi araştırma alanlarına yeni fırsatlar sunmakta, söz konusu sektör ve alanlardaki yenilikçi çözümlerin geliştirilmesinde önemli rol oynamaktadır. Bununla bağlantılı olarak, modern uluslararası ekonominin küresel ölçekte ağ oluşturmasına ve ekolojik sistemdeki değişimlerin kutuplar üzerindeki etkilerine olan ilgi artarak sürmektedir. Bu ilginin bir sonucu olarak, elde edilen yeni bilgilerle bu dönüşümün negatif etkileri daha iyi anlaşılma ve bundan dolayı endişe duyulmaktadır.

Baş döndürücü bir hızla gözlemlenen teknik ilerlemeler, organizasyonlarla ilgili yenilikler, mekânların daralması ve siyasal değişiklikler sonucu kutup coğrafyalarındaki global güç ve güç ilişkilerinin yeniden şekillenmesi söz konusudur. Buna ek olarak, Kutup Bölgeleri'nde mali sermayenin etkisinin nefes kesici bir hızla artmasından ve yapılanıp genişlemesinden, bununla ilintili olarak mal ve hizmet ticaretinde artan hareketliliğe ve bu gelişmelerin tetiklediği göç

1. Doktrinin tam metni Rusya Federasyonu Güvenlik Konseyi resmi web sitesinden alınmıştır: "Morskaya doktrina Rossiyskoy Federatsii na period do 2020 goda", Moskva, 27 İyulya 2001g, Pr-1387, [http://www.scrf.gov.ru/documents/34.html], (Erişim Tarihi: 03.08.2016).

hareketlerine kadar sınırları aşan süreçler gözlemlenmektedir. Özellikle artan bu hareketlilik ve küreselleşmenin etkileriyle birlikte yeni fırsatlar ve aynı zamanda farklı ihtiyaçlar ortaya çıkmakta ve/veya mevcut imkânlarla olan talepler artmaktadır.

Arktika Bölgesi'ne 66. Kuzey paraleli ile Kuzey Kutup Noktası arasındaki alan olarak bakıldığında, bu alanın sadece 9 milyon kilometrekaresi kara iken, geriye kalan iki kat büyüklüğündeki (takriben 18 milyon km²) parçası ise denizlerden oluşmaktadır. Kanada, Çin ve ABD'nin yüzölçümlerinin toplamı Arktika'nın bu şekilde tarif edilen yüzölçümünden sadece biraz fazladır. Bu devasa büyüklüğe rağmen, 1980'li yılların ortasına kadar genelde Bölge'nin sadece askeri-stratejik önemi üzerine odaklanılmıştır (Young, 1983). İkinci Dünya Savaşı sırasında Arktika Bölgesi tamamen askerileştirilerek savaşan tarafların gemilerinin sığınacağı alanlar olarak kullanılmaya başlanmıştır (Holmes, 2008: 323). Bu durum, Büyük Petro'nun modern Rus Çarlığı'nı kurmasına ve bu çerçevede ortaya koyduğu vizyonuna kadar geri gitmektedir. SSCB'nin kuruluş aşamasında, ama özellikle Joseph Stalin zamanında, bilinçli olarak izlenen bu vizyon, önemi eskisi kadar olmasa da günümüzde de devam etmektedir. Fakat son çeyrek yüzyıl içinde, Bölge'nin ekonomik ve sosyal boyutu öne çıkmaktadır/çıkarılmaktadır.

Bu tarihten sonra yaşanan küresel değişimler sonucu uluslararası politika iki kutupluluktan tek kutuplu hegemonik bir sürece evrilmiştir. Ancak, bu statünün kısa bir süre sonra çok kutupluluk sistemiyle ikame edilmesiyle geçen çeyrek yüzyıl içinde 'yeni alanlar' ortaya çıkmış ve 'yeni bakış' açıları dillendirilmeye başlanmıştır. Özellikle 'Yüksek Kuzey'de' (NATO'nun Arktika için kullandığı kavramdır) küreselleşmenin bir başka boyutu olan küresel ısınma ve onun Arktika'da açıkça görünür etkisi itici bir güç olmaya başlamıştır (ACIA, 2004).

ABD Ulusal Kar ve Buz Veri Merkezi'nin (National Snow and Data Center) yayınladığı verilere göre, 1979 ile 2012 yılları arasında buz genişliği hemen hemen yüzde yetmiş azalarak 3.61 milyon milden 1.39 milyon mile kadar düşmüştür (Stratfor, 17 Mayıs 2013). Sürecin bu tempoyla devam edeceği tezinden hareket edilirse, Bölge'de 2030-2040 yıllarına kadar yaz mevsimlerinde buzların kalmayacağı ileri sürülmektedir (Robin Mckie, 13 Ekim 2013). Söz konusu bu durum gerçekleştiğinde hem deniz içindeki ekonomik faaliyetler hız kazanacak hem de bu kaynaklara ulaşma ve onlara sahip olma hırsları daha da artacaktır. Bir başka ifadeyle, Bölge'nin Küresel ekonomiyle başlayan entegrasyon süreci tamamlanmış olacaktır.

1850'lerden sonra başlayan Birinci Küreselleşme Dalgası: 1870-1914 ve İkinci Dünya Savaşı akabinde başlayan İkinci ve halen süren Üçüncü Küreselleşme Dalgaları (Gümrükçü, 1999, Ocak 2003, Mayıs 2003 ve Mart 2005) olarak süren yoğun sanayileşmenin yan etkileri olarak ortaya çıkan bu küresel ısınma olgusu ve ona bağlı olarak buz kütlelerinin ayrışması, Arktika'daki kaynaklara ulaşımı kolaylaştırmış ve küresel düzeyde rekabet edebilecek fiyatlar ortaya çıkmıştır. Arktika'nın kaynak zenginliğini oluşturan balık rezervleri, deniz memelileri, hidrokarbon ve stratejik mineraller gibi ham maddeler onun stratejik önemini artıran diğer unsurlardır.

Ayrıca, Arktika'ya gelişmiş sanayi ülkeleri tarafından adım adım artan bir laboratuvar rolü yüklenilmiştir. Bölge'de devasa buzulların altından ve derin sulardan petrol ile doğalgaz çıkarılması noktasında yeni bilgiler toplanmakta ve yeni deneyimler kazanılmaktadır. Küresel haritalama gerçekleşmekte ve navigasyon sistemleri çok farklı sahalarda test edilmektedir. Deniz buzu, buz kırma ve diğer soğuk iklim teknolojileri saha çalışmalarıyla denenerak mükemmelleştirilmektedir. Bu çalışmalardan kazanılan deneyimlerle okyanuslardaki doğal zenginliklere teknolojik olarak daha kolay ve ekonomik olarak daha rekabet edilebilir fiyatlarla ulaşmak büyük bir hedef şeklinde ortada durmaktadır.

Arktika'ya kıyıdaş ülkelerin yanı sıra Bölge dışından birçok ülkenin ve/veya paydaşın da kutuplardaki kazanılan deneyimleri kullanarak derin denizlerdeki doğal kaynaklara ulaşmak için bilgiye dayalı ekonomik gelişmeleri yakından takip ettikleri ve olası fırsatları kolladıkları gözlemlenmektedir. Özellikle küresel sermayenin Kuzey Kutbu'na 'sınırsız kâr olanakları sunan' stratejik bir alan olarak girmesinin yanında, oradan kazanılacak 'laboratuvar deneyimleriyle' derin denizlere yönelmesi yapılagelen siyasi değerlendirmeleri tekrar gözden geçirmeyi zorunlu kılmaktadır.

Bu değişimlerle bağlantılı olarak Yüksek Kuzey'e güneyden göç edilerek yerleşilmesi Bölge'nin askeri, siyasi ve ekonomik amaçlar için kullanım girişimlerini giderek artırmaktadır. Bölge'nin kendine has coğrafik karakteristiği olan sert iklim koşulları, buna bağlı olarak görülen düşük sıcaklıklar ve alanın buzullarla kaplı olması tekstil ve gıda sektöründeki gelişmelerle birlikte korkutucu boyutunu da kaybetmiştir. Geçmişin aksine² günümüzde Arktika Bölgesi dünya haritalarında yok sayılmamakta, tam aksine turistik seyahatler için yeni bir cazibe merkezi olma yolundadır.³ Bölge'nin bazı ortak özelliklerini aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür:

✓ Zorlu hava koşulları ve mevsimsel büyük sıcaklık farklılıkları nedeniyle (15°C ile -60°C arası) Arktika'nın bitki örtüsünün kısmen tundralardan (yosunlar, likenler ve ardıç gibi ağaçlar) oluşması ve geniş alanlarının buz örtüsü ile kaplı olması günlük yaşamı zorlaştırmaktadır. Ayrıca 'Yüksek Kuzey'in' sanayileşmiş ana kara parçalarına uzak oluşu ve Bölge'deki nüfus yoğunluğunun düşük olması onun dışarı ile iletişimini zorlaştırırken, buna bağlı olarak navigasyon sistemine olan ihtiyacı daha da artırmaktadır. Tam da bu noktada dünya yörüngesinde dönen uydulara kilit bir rol düşmektedir. Uzay bilimcilerinin çalışmaları ile uzay teknolojileri bu bölgelere uyumlu hale getirilmektedir. Erken uyarı sistemleri, navigasyonlar, gemi takip sistemleri ve en nihayetinde 2017 yılında yürürlüğe girecek Kuzey Kutbu Kodu (Paschke ve Zink, 2015:

2. İkinci Dünya Savaşından önceki zamanlarda Kuzey Kutbu'na ulaşmak, günümüzde Mars'a ulaşmak kadar zor görülüyordu. Kuzey'in en uç noktasına, itiraz edilmeyecek bir sonuçla, ancak 1970'li yıllarında varılabilirdi.
3. Tarihte ilk kez 1903 ile 1906 yılları arasında üç yıl süren uğraşlar sonucunda, Norveçli Roald Amundsen (Krş. Bomann-Larsen, Tor: 2015: Amundsen. Bezwingen beider Pole.) Kanada'ya yakın bir coğrafyada bulunan Kuzey Batı Geçidi'nden geçebilmiştir. 2016 yılının Ağustos ayında ise 1.000 kişilik bir turistik kafilenin buradan geçmesiyle yeni bir tarih sayfası yazılmıştır.

95-107) sayesinde ulaşım, nakliye ve taşıma güvenliği sağlanabilecektir.

- ✓ Teknolojinin hızlı gelişimiyle de bağlantılı olarak Arktika Bölgesi'nin nimetlerine ulaşılması ve bu nimetlerin toplumların hizmetine sunulması artık mümkündür veya kısa/orta vadede bu mümkün olacaktır. Ayrıca Bölge'de; zengin doğal kaynakların varlığı, bu kaynakların kullanımı ve sahipliği bakımından kıyasıya bir rekabet ortamı beklenmektedir. Bu gelişmeler, bahsedilen kaynakların nasıl paylaşılacağı sorusunu da beraberinde getirmektedir.
- ✓ Buradan hareket ederek Kutup Çağı söylemi neo-liberalizmin yeni bir siyasi numarası, bir oyunu olarak tanımlanabilir mi? Kutup Çağı olarak dillendirilen bu söylemin arka planında parasalci (monetarist) ekonomi politikası mı bulunmaktadır? Parasalci uyum programları, özel girişimi ekonomik gelişmenin lokomotifi olarak öne çıkarmaktadırlar. Kutup Bölgeleri'nde de bu parasalci bakışın ön plana çıkacağını beklemek şaşırtıcı gelmekte midir?
- ✓ Bölge'ye çok yakından bakıldığında onun çok karmaşık ve mozaik benzeri bir yapı sergilediği görülmektedir. Bununla ilgili olarak da alt bölgeler üzerinde çalışan çeşitli araştırma kurumlarının var olduğu bilinmektedir. Sadece Antarktika Bölgesi'ni bilimsel olarak yakından izlemek için 30 ülke tarafından 100'ü aşkın 'bilim üssü' kurulmuştur ve bu sayı her geçen gün artarak devam etmektedir.
- ✓ Türkiye'nin de 2015 yılına kadar bu Bölge'de kendi üssünü kuracağı dillendirilmekteydi (Öztürk, 2015). Bununla beraber bu konudaki çalışmaların sonuç vermesi için biraz daha zamana ihtiyaç olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca, birçok ülke kutup çalışmalarını yürütmek için kendi ülke topraklarında devasa bilim merkezleri oluşturmuşlardır. RF kurduğu beş merkezle bu alandaki liderliği elinde tutmaktadır. Bu ülkeyi, Birleşik Krallık, Almanya, Norveç, Japonya, Danimarka, Fransa ve İtalya gibi ülkeler izlemektedir. Ancak, söz konusu ülkelere ait kurumlar genellikle sürecin teknik boyutuyla ilgilenmektedirler.
- ✓ Kutup bölgelerinin sosyal boyutu sayıları çok kısıtlı bilim insanları tarafından henüz yeni yeni ele alınmaya başlanmıştır. Avrupa Komisyonu bu alanda yapılan araştırmalar için mali destek verilmesinin bir koşulu olarak 2013 yılından sonra yapılacak Kutup Çalışmaları'nın sosyal boyutu olmasını zorunlu hale getirmiştir. Buna karşın bu konu Akdeniz Üniversitesi bünyesinde 2011 yılından beri düzenli bir şekilde küçük bir araştırma ekibi tarafından takip edilmekte ve elde edilen sonuçlar kamuoyuyla aralıklarla paylaşılmaktadır.

2 Avrupa Birliği ve Arktika Politikası'ndaki Değişimler

Avrupa Birliği'nin (AB) Arktika'ya olan ilgisi son yıllarda artarak sürmektedir. Bu süreç AB'nin üçüncü ülke, uluslararası teşkilatlar ve kurumlara dönük dış politikasında yeni bir gelişmedir ve gelecekte AB dış politikası için çok önemli bir boyut oluşturacaktır. Bu çalışmada söz konusu sürecin nasıl geliştiği, Arktika'nın son 7-8 yıldan beri AB'nin her gün artarak süren dikkatini neden çekmeye başladığı ve bu politikanın ana unsurlarının ne olduğu üzerinde durulacaktır. Bu bağlamda, yapılacak analizin üç düzeyini şimdiden belirtmek gerekir:

1. Kutup Politikası'nı iç siyasette adım adım devlet politikasına yükseltme;
2. Kutup Politikası'nı uluslararası düzeye taşıma ve ikili ilişkilerde göz önünde bulundurma;
3. Kutup Politikası'nı sistem düzeyine oturturma. AB ve onun üçüncü ülkelerle ilişkileri içinde küresel düzenin koşullarına uygun olarak tanımlama ve uygulama (Wegge, 2012: 7).

Bu paradigma değişikliğinin başlangıcı olarak 2007 yılında AB'nin çıkardığı AB Deniz Stratejisi Çerçeve Direktifi'nde yer verilen Arktik Denizi bölümü gösterilebilir (The EU's Marine Strategy Framework Directive, 2011: 59-90, Long, 2011: 1-44).

1973 yılında Danimarka'nın yanında 1995 yılında Finlandiya ve İsveç'in de AB üye ülkesi olmasıyla AB'nin 28 üye⁴ ülkesinden 3'ü Arktika Bölgesi'nin içinde olan birer küresel güçtürler (Council of the European Union, 12 May 2014). Böyle güçlerin 'Yüksek Kuzey'e' önem vermemesi mümkün değildir. Nitekim; 2008, 2009 ve 2011 yıllarında, Birliğin yürütücü ve yasa koyucu organları olarak çalışan Avrupa Komisyonu, Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyi'ne (EU, Council, 2008; EU, Council; 2009; EU, Parliament; 2011) AB'nin Arktika Bölgesi'ne dönük güdeceği stratejisine yönelik üç kez AB İletişim Bülteni (EU-Communication) gönderir ve akabinde Arktika Konseyi'ne (AK) kendisine gözlemci üyelik statüsü verilmesi için başvuruda bulunur. Ancak bu başvuru günümüze kadar AK tarafından reddedilmiştir. Bununla beraber AB Arktika Bölgesi'ne dönük politikasını artan bir tempoyla devam ettirmektedir.

Uluslararası sistem tarafından etkilenen AB'nin Arktika Politikası 1996 yılında Finlandiya tarafından geliştirilir. Ancak, bu girişim 2006 yılına kadar söylem düzeyinde kalmıştı. AB'nin çok kompleks bir yapı olduğu göz önünde bulundurulduğunda, Birliği'n iç resmi kuruluşlarının arasındaki işbirliğinin devamlı teorik konseptlerinin ortaya koyulmasını engellediğini söylemek mümkündür. Federica Bicchì'ye göre (Bicchì, 2007: 2-14) fikirlerin somut politik inisiyatiflere dönüşmesi için üç şartın yerine getirilmesi gerekmektedir. Bunlar,

✓ Fırsat penceresi;

4. Birleşik Krallık'ın 2016 yılında yaptığı bir halk oylaması sonucu AB'den gelecek iki yıl içinde ayrılması beklenmektedir. Bu durumda AB'ye üye ülke sayısı 27'ye düşecektir.

- ✓ Adanmış siyasi karar verici;
- ✓ Fikirlerin uzlaşması gibi sıralanabilir.

AB gibi birçok ülkeyi içinde barındıran ulusüstü bir kuruluşun bu sıralamada yer alan üçüncü şartı yerine getirmesi oldukça zor bir hedeftir. Bunun yanı sıra, Avrupa Birliği Arktika Politikası'nı formüle ederken geleneksel Arktika Bölgesi devletlerinin görüşlerini hesaba katmak durumundadır, çünkü Arktika uluslararası toplumun bir alt-sistemi olduğu için kendi Bölgesi içinde kendi süper-güçleri, ekonomik ve askeri çıkarları vb. barındırmaktadır.

Analizin sistem düzeyine bakıldığında, bu konunun bilimsel literatürde fazla önemsenmediği görülmektedir. Knud Erik Jørgensen'e (Jørgensen, 2007: 515) göre, uzmanlar AB'nin uluslararası çevreden nasıl etkilediğinden öte, AB'nin bu uluslararası çevreyi nasıl etkilemek istediğine odaklanmışlar ve yapılan bu analizlerde 'ulaşım', 'kontrol', 'stratejik alanlar', 'iletişim yolları', 'su yolları' ve 'doğal kaynaklar' gibi unsurların anahtar rol oynadığına değinmişlerdir. AB'nin Arktika Politikası'nı araştıran neorealistler için güvenlik seviyesini yükseltme ve tehdit seviyesini azaltma görevleri son derece önemlidir. Ek olarak, AB'nin Arktika Politikası'nın gelişimi sistemin değişimine bir karşılık olarak değerlendirilmekte ve böylelikle refah ile güvenlik konularında devamlı olarak artan hesapların olduğu Bölge'de AB'nin çıkarlarını savunmaya çalıştığı anlaşılmaktadır. Plüralist görüşle Yüksek Kuzey'in küresel sistem ile günden güne iç içe girmesi ve farklı aktörlerin rolleri ele alınmaktadır.

Tarihsel bir perspektifle bakıldığında, 1973 yılında Danimarka (Grönland ile birlikte) AB üyesi olduktan sonra AB'nin Arktika ile bağları dolaylı ilişkiden doğrudan ilişki durumuna geçmişti. Ancak, 1985 senesinde, daha önce Danimarka'dan ayrılmadan özerk bir statüye kavuşan Grönland'ın AB'den ayrılmasıyla, AB'nin Kutup Dairesi içindeki alanlara direkt ulaşımı kapatılmıştır. 1995'te, yukarıda da vurgulandığı gibi, Finlandiya ile İsveç'in AB'ye üye olmasından sonra Avrupa Birliği yeniden Kutup alanlarına sahip üç ülkenin üyesi olduğu bir 'Devletler Birliği' / Staatenverbund konumuna gelmiştir. Finlandiya'nın AB Konseyi Başkanı olduğu 1997 yılında 'AB'nin Kuzey Boyutu' inisiyatifi başlatılmıştır. Ancak bu Program finansman desteği alamadığı için verimli olamamış ve 2006 yılında tekrar canlanmayı başarabilmiştir. Ayrıca, bu Program'ın içerdiği 'Arktika Penceresi' hedefinde o zamanlar önemli adımlar atılamamış ve bölgesel ortaklık hakiki 'Arktika Penceresi'nin öngördüğü boyuta çıkarılamamıştır. Arktika Politikası o zamanlar Avrupa Birliği'nin Deniz Politikası çerçevesinde gelişmiştir. 2008 yılında AB bünyesinde Avrupa Birliği'nin Arktika ile ilgili çıkarlarını belirtmekle yükümlü çalışma grubu kurulmuştur. Bu aşamada çözülmesi gereken ilk sorun Arktika hakkındaki bilgilerin eksikliğinin giderilmesine dönük olmuştur.

Avrupa Birliği'nin Arktika Konseyi'nde 'gözlemci üye' statüsüne sahip olma isteği ve Arktika Bölgesi'ni Antarktika'da olduğu gibi tamamen kapsayan ayrı bir sözleşmenin imzalanması gerektiği görüşü 1996 yılında Ottawa Deklarasyonu'yla kurulan Arktika Konseyi üye devletleri tarafından şiddetle reddedilmektedir. Avrupa

Birliği görüşünü zaman içinde değiştirmiş ve 1982’de imzalanıp 1994’te yürürlüğe giren Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku (BMDHS/UNCLOS) temel antlaşması mahiyetinde olan Sözleşme’nin bu Bölge’de meşru uluslararası sözleşme olduğunu kabul etmeye karar vermiştir. Sonuçta 20 Kasım 2008 tarihinde Avrupa Birliği’nin Arktika ile ilgili çıkarlarını ve kaygılarını içeren bülteni (EU Communication) yayınlanmıştır. Bu bültenden anlaşılabilceği gibi, yukarıda vurgulanan ihtilaflı konuların ortadan kalktığını içeren bilgiler olmakla beraber belgenin içerdieği önemli noktaları řu şekilde sıralamak mümkündür:

- ✓ Arktika Bölgesi’nin yerel nüfusuna uygun olarak korunması;
- ✓ Sürdürülebilirlik prensibine dayandırılan kaynak kullanımı;
- ✓ AB’nin Arktika’nın çok taraflı yönetimine katkısı.

AB’nin Arktika alt sisteminde kendisine yer edinebilmesini sağlamaya çalışan ülkeler olduğu gibi bunu engellemeye çalışan ülkeler de vardır. Örneğin, hem AB hem de Arktika Konseyi üyesi olan İsveç arabulucu rolünün gereğini yerine getirirken, Kanada AB’nin gözlemci üyelik statüsü kazanmasına ve Arktika Konseyi’ne katılımına karşı çıkmıştır. Dolayısıyla, AB’nin uluslararası sisteminin gidişatını kararlaştırmaktan öte sistemin gidişatından etkilendiğini söylemek daha doğru olacaktır.

Avrupa Birliği’nin Arktika Bölgesi politikasına daha yakından bakıldığında, devletlerde olduğu gibi, onun ilgisinin de giderek arttığı görölmektedir. Bununla beraber AB hiçbir zaman Arktika yönetiminde anahtar rol oynamamış ve Arktika Bölgesi devletleri tarafından ‘meşru katılımcı’ olarak kabul görmemiştir. Bu durum AB’nin Arktika yönetiminin temelinde Antarktika Sözleşmesi’nin yatmasını istemesinden kaynaklanmaktadır ki, özünde bu talebin başlangıçtan beri uygulanması mümkün değildi. Bu realiteyi göz önüne alan AB kendi görüşünü zamanla değiştirip konumunu daha uzlaştırıcı bir pozisyona yerleştirmiştir. Günümüzde, AB Arktika yönetiminde yeni bir Arktika sözleşmesinin yerine BMDHS/UNCLOS, Arktik Konseyi ve Uluslararası Denizcilik Örgütü (IMO) gibi mevcut çoklu çerçevelere dayandırılması gerektiğini desteklemektedir. AB, kendi içinde birçok üye bulunduran bir strüktür olduğundan, tutarlı Arktika politikasına sahip değildir. Buna rağmen AB’nin Arktika’daki çıkarlarını aşağıdaki gibi sıralamak olasıdır:

- ✓ İklim değişikliği işığında Arktika Bölgesi’ne dönük bilimsel çalışmaları organize etmek, kendi çıkarlarını belirlemek ve üye ülkeleri arasında bu konularda konsensüs sağlamak;
- ✓ Doğal kaynaklara ulaşımını engelleyici etkenleri ortadan kaldırmak;
- ✓ Arktika Bölgesi içinde bulunan deniz yollarının gelişimine katkıda bulunmak ve bu yolların güvenliği ile istikrarının korunmasına dönük çalışmalara katkı sağlamak;
- ✓ Arktika Bölgesi’nde araştırmaları ve sınır ötesi işbirliğini finanse ederek Arktika devletlerinin sosyo-ekonomik gelişimini etkilemek;
- ✓ Arktika yönetiminde varlığını güçlendirmek.